

KOMPARATÍV KAPITALIZMUS

Készült a TÁMOP-4.1.2-08/2/A/KMR-2009-0041 pályázati projekt keretében
Tartalomfejlesztés az ELTE TáTK Közgazdaságtudományi Tanszékén
az ELTE Közgazdaságtudományi Tanszék,
az MTA Közgazdaságtudományi Intézet
és a Balassi Kiadó
közreműködésével

Készítette: Laki Mihály

Szakmai felelős: Kövér György

2011. június

KOMPARATÍV KAPITALIZMUS

10. hét

Tulajdonviszonyok, privatizáció

Laki Mihály

Definíció

Privatizáció vagy **magánosítás** az *állam tulajdonát* képező vagyontárgy *magánkézbe* adása. Tágabb értelemben valamely kormányzati feladat (pl. az *adók behajtása* vagy *büntetés-végrehajtás*) a *magánszféra* szereplője számára történő kiadását is privatizációnak nevezik.

Az ellentétes irányú gazdasági jogi folyamat neve *államosítás*. Az államosított tulajdon visszaadását eredeti tulajdonosának *reprivatizációnak* nevezzük.

Privatizációs technikák

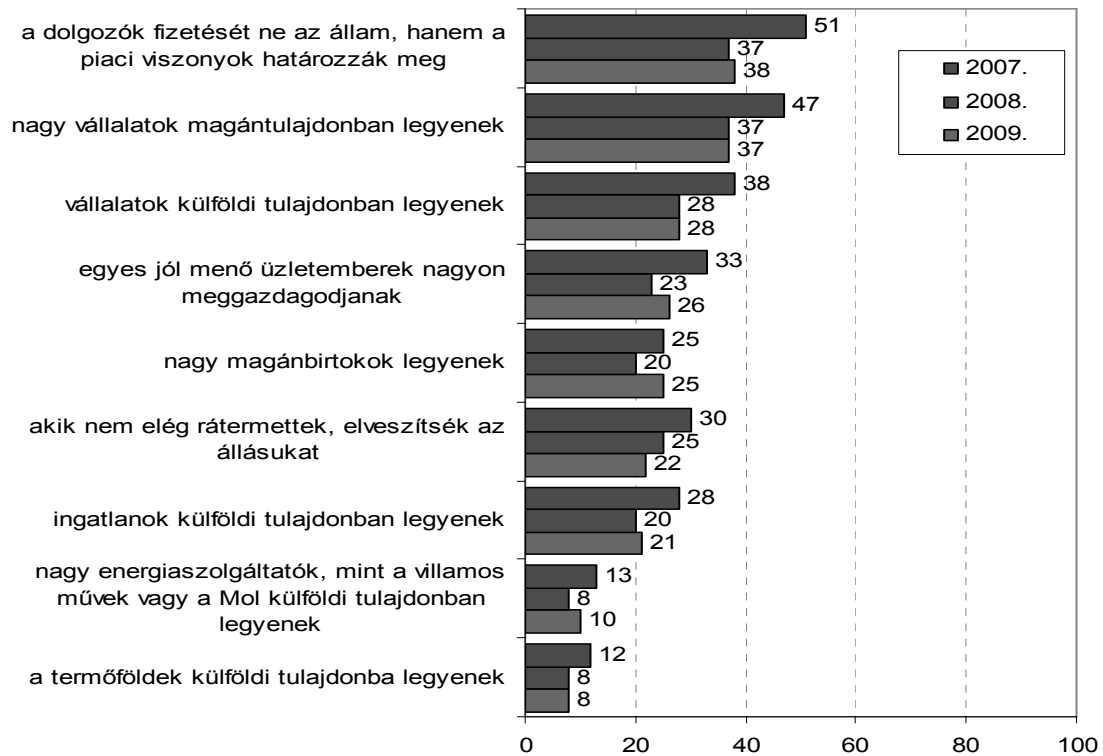
Egy állami vállalat privatizációja történhet az egész vállalat értékesítésével egy stratégiai befektető számára, a vállalat *részvényeinek tőzsdén* való értékesítésével, vagy a *kuponos privatizáció* révén a lakosság tagjai között egyenlő mértékű, résztulajdonná konvertálható *értékpapír* szétosztásával. A cég dolgozói és a menedzsment is megvásárolhatják a vállalat egészét vagy egy részét, Magyarországon a *Munkavállalói részvénytulajdonlási program* (MRP) tette ezt lehetővé, állami hiteltámogatással

Privatizációs törvények

A jogalkotó piacépítő tevékenységének fontos része volt a privatizáció szabályozása. Előbb az úgynevezett kisprivatizációról – a kereskedelmi és vendéglátó-ipari egységek (boltok, vendéglők) magánkézbe adásáról – döntött az Országgyűlés. Ez számos kisvállalkozás alapítását és piacra lépését könnyítette meg. Hamarosan döntött a parlament a nagyobb ipari és szolgáltató vállalatok magánkézbe adásának rendjéről is – ez újabb vállalatok, vállalatrészek magántulajdonba vételére, ezzel újabb piaci belépésre adott lehetőséget. 1990. évi LXXIV. törvény a kiskereskedelmi, a vendéglátó ipari és foglalkoztatási szolgáltató tevékenységet végző állami vállalatok privatizálásáról (értékesítéséről, hasznosításáról) 1992. évi LIV. törvény az időlegesen állami tulajdonban levő vagyon értékesítéséről, hasznosításáról és védelméről” továbbá az „1995. évi XXXIX. törvény az állami tulajdonban levő vállalkozói vagyon értékesítéséről”

Az egyszeres és kettős könyvvitelt vezető vállalkozások jegyzett tőkéjének megoszlása fő tulajdonosonként

Év	Állami	Belföldi magán	Belföldi társasági	Külföldi	Egyéb	Összesen
1992	52,1	10,2	0,0	11,4	26,2	100,0
1994	44,5	10,7	17,6	17,8	9,5	100,0
1995	25,7	11,5	19,1	26,8	17,0	100,0
1997	13,5	10,5	22,6	35,0	18,4	100,0
1998	12,0	10,7	25,6	40,3	11,3	100,0
1999	9,2	9,1	20,6	51,6	9,5	100,0
2000	7,2	9,2	18,0	58,5	6,4	100,0
2001	7,7	8,8	17,0	60,1	6,4	100,0
2002+	12,3	13,2	24,5	40,2	9,9	100,0
2003+	13,3	12,9	22,0	44,2	7,7	100,0
2004	13,3	14,0	24,0	40,7	8,1	100,0
2005	8,9	15,1	24,0	40,9	11,1	100,0
2006	8,1	14,0	25,0	44,2	8,7	100,0
2007	6,6	13,1	30,9	40,6	8,4	100,0
2008	6,5	10,4	25,7	50,0	7,2	100,0

A külföldi tulajdonban levő vállalatok erőfölényének fontosabb okai

- Méretkülönbségek
- A tőkebevonás eltérő esélyei
- A szervezés és vezetés eltérő színvonala

Az erőfölény ellensúlyozásának, csökkentésének eszközei

- Alvállalkozás
- Bekötődés külföldi láncokba
- Piacmegosztás, versenykerülés
- Diverzifikálás
- Gyors növekedés
- Koncentráció, összefogás
- Kölcsönös függőségi viszonyok kialakítása
- Hagyományos versenyeszközök

Irodalom

Mihályi Péter : Hová lett a privatizált vagyon? : (Adalékok a privatizáció makroökonómiai hatásainak számszerűsítéséhez)

Major Iván: Privatization in Hungary and its aftermath Cheltenham Northampton Edward Elgar 2003

Várhegyi Éva (2007): A magyar bankrendszer 20 év modernizáció után Külgazdaság LI. Évf. 9–10.sz. 4–19.